

Verkondiging Oecumenische Viering in de Ontmoetingskerk te Laren zondag 19 januari 2025

Als theologiestudent heb ik samen met dertig andere studenten en professoren ooit een rondreis gemaakt door West- en Midden-Turkije. In verzengende zomerhitte doorkruisten wij in een bus zonder airco het enorme land, onderweg naar plaatsen die de wieg vormen van het christendom, plaatsen waar de apostel Paulus predikend en gemeentestichtend had rondgetrokken, niet in een warme bus, maar onder de blote hemel, sjokkend op een ezel.

We maakten ook een stop in Iznik, de locatie van het vierde-eeuwse Concilie van Nicea. Dat staat de wieg van wat uitgroeide tot het christendom met één geloofsbelijdenis.

Hoe kwam men ertoe een concilie te houden?

Constantijn, de eerste christelijke keizer, zat nog geen tien jaar op de troon en wilde een kerk die eenheid bezat, die hem dienstbaar kon zijn bij de organisatie van zijn rijk, eenheid, verbinding (ook toen al).

De kerk likte in die jaren haar wonden van de eeuwen van bittere vervolging door vroegere keizers die het oude, antieke bestel met zijn veelgodendom wilden handhaven. Tot het jaar 300 ongeveer was de kerk een martelarenkerk, mensen die hun bloed vergoten voor hun geloof. Nou ja, niet allemaal. Menig christen viel in het aangezicht van de wilde beesten van zijn geloof. De apostati. Wat moest de kerk met hen? Mochten zij een tweede kans krijgen? Cyprianus en Donatus vonden van niet. Anderen waren milder en pragmatischer. De boete, de biecht was mogelijk. Je uitspreken, uithuilen, boeten en opnieuw beginnen. Een kostbare gave van de Heer aan zijn kerk.

Tot 300 was er niet veel aandacht voor theologische discussie. Men was bezig met overleven. Daarna wel. Nu de wonden waaruit de kerk eenwen had

gebloed waren verbonden kwam men tot reflectie. Vooral over de persoon van Christus. Wie is Jezus? was de vraag.

Is Hij ondergeordend aan de Vader of is Hij één van wezen met de Vader? Het is er stevig aan toegegaan in Nicea. Volgens overlevering is bisschop Nicolaas van Myra (onze Sinterklaas) heel boos geworden op zijn tegenstanders, op de priester Arius. Men werd handtastelijk naar verluidt.

De gemeenschappelijke vijand, de heidense keizer was er niet meer. Nu dreigde het huis der kerk innerlijk verdeeld te worden. De eerste christelijke keizer dwong de bisschoppen in het gareel en wist hen zover te krijgen één geloofsbelijdenis te aanvaarden. Dat lukte, maar Arius en de zijnen moesten er niets van hebben. Ook toen waren er al scheuringen. Daarvoor moest je niet wachten tot 1054 of 1521. Christelijke eenheid bij keizerlijk decreet is geen optie, leert Nicea ons en leert de Rijksdag van Worms 1200 jaar later onder leiding van keizer Karel V.

Desalniettemin kunnen wij, katholieken, protestanten en het orthodoxe christendom, elkaar vinden in de tekst die wij elke zondag onbekommerd zeggen of zingen, in Nederlands of Latijn. Credo in unum Deum. En over Jezus: 'Deum de Deo, Lumen de Lumine. God uit God, licht uit licht.' Vooral die laatste formulering vind ik schitterend. Het ontoegankelijk licht waarin God woont komt in de Persoon van Jezus in deze wereld zoals de opgaande zon aan de hemel.

Het is goed dat wij de geloofsbelijdenis van Nicea en Constantinopel hebben, maar het is niet genoeg. Dat leert ons het evangelie. Uiteindelijk moet de geloofsbeslissing *in ons hart* genomen worden. Maria bleef thuis, maar Marta trok erop uit, Jezus tegemoet. Maria is misschien meer de mystieke gelovige, die rustig zit aan de voeten van de Heer. Marta is de gelovige van de vragen, de aarzelingen. "Heer, als U hier was geweest dan zou mijn broer niet gestorven zijn, maar zelfs nu weet ik dat God U alles zal geven wat U vraagt." Een heel persoonlijke geloofsbelijdenis. En op de vraag van Jezus of zij gelooft dat Hij de opstanding en het leven is, is haar antwoord wonderlijk: "Ja Heer, ik geloof dat U de Messias bent de Zoon van God die naar de wereld zou komen." Marta praat Jezus niet letterlijk na. Geloven is niet op bevel het correcte antwoord geven, de uit het hoofd geleerde stellingen, hoe waardevol en richtinggevend zij ook zijn, maar een persoonlijke verwoording. U bent de Christus, de Messias, de Zoon van God die naar de wereld komt. ...'die om ons mensen en om ons heil is neergedaald uit de hemel...' eechoot Nicea Marta na.

De geloofsbelijdenis stáát, staat al 1700 jaar als een huis. Maar uw en mijn persoonlijke belijdenis is in het hart en in de mond van iedere gelovige weer nieuw. Het gaat om de persoonlijke band met Jezus, die naar de wereld is

gekomen voor mij, voor u, die om u en mij is neergedaald in dit, uw, mijn bestaan. In die persoonlijke band met de Heer mogen wij de eenheid vinden.

De kerk vond in de tijd na de vervolgingen de ruimte en de tijd om over haar belijdenis na te denken. 300 miljoen christenen ondervinden in onze dagen vervolging, achterstelling, of zelfs geweld omwille van hun christelijke geloof. De kerk bloedt nog steeds uit vele wonden. Open Doors maakte dat deze week bekend. De kerk heeft geen keizer meer die haar beschermt (en ook wel een beetje dwingt in zijn eenheidspolitiek). In vele landen is de kerk uiterst kwetsbaar of zelfs ongewenst en voorwerp van vervolging, denk aan Noord-Korea en aan Nigeria.

De Kerk is kwetsbaar en is vrij, zeker in onze streken. Wel een vrijheid om over na te denken. Wij worden niet vervolgd hier. Zoveel moeite doet men hier niet. Maar hebben wij nog betekenis voor de mensen, de samenleving of gaat die ons schouderophalend, onverschillig voorbij? Pas als de kerk een alternatief wordt voor een bestaan helemaal gericht op de markt die niet geïnteresseerd is in de zin van het bestaan, een haastig, oppervlakkig, puur consumerend bestaan, pas dan zal zij weer betekenis krijgen en een teken van tegenspraak worden, zoals haar Heer, die de *opstanding* is uit een leeg bestaan ten dode, die het *leven* is. Amen.

pastoor Nico van der Peet